



ZAMANAGÓY METODLAR JÁRDEMINDE INGLIZ TILI SABAQLARINDA OQIWSHILARDIŃ ESTETIKALIQ PIKIRLEWIN RAWAJLANDIRIW

Elmuratova Indira Xojamuratovna

Ájiniyaz atındağı Nókis mámleketlik pedagogikalıq
institutı pedagogika qánigeligi magistrantı
<https://doi.org/10.5281/zenodo.19334074>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 21-mart 2026 yil
Ma'qullandi: 25-mart 2026 yil
Nashr qilindi: 30- mart 2026 yil

KEY WORDS

Inglis tili, estetikaliq pikirlew, estetikaliq tárbiya, zamanagóy pedagogikalıq metodlar, integrativ qatnas, oqıwshılar.

ABSTRACT

Bul maqala zamanagóy pedagogikalıq metodlar járdeminde ingliz tili sabaqlarında oqıwshılardıń estetikaliq oylawın rawajlandırıw máselelerin úyrenedi. Inglis tilin oqıtıw procesinde estetikaliq tárbiya hám pikirlew oqıwshılardıń dóretiwshilik pikirlew, estetikaliq kóz-qaras hám mádeniyatin qálıplestiriwde áhmiyetli qural esaplanadı. Maqalada klass ishindegi hám sırtqı jumıslar arqalı estetikaliq rawajlanıwdı támiyinlewdiń nátiyjeli usılları, zamanagóy metod hám integraciyalıq qatnaslar analizlenedi. Sonıń menen birge, oqıwshılarda inglis tiline qızıǵıwshılıqtı arttırıw arqalı olardıń estetikaliq oy-pikirin rawajlandırıw boyınsha ámeliy usınıslar berilgen.

Búgingi globalıw dawirinde ingliz tili tek ǵana xalıqaralıq baylanıs quralı sıpatında emes, al oqıwshılardıń jeke hám estetikaliq rawajlanıwında áhmiyetli qural sıpatında da áhmiyetke iye bolmaqta. Inglis tilin úyretiw procesi tek ǵana lingvistikalıq sheberlikti arttırıw emes, al oqıwshılardıń estetikaliq talǵamı, pikirlewi hám mádeniy kóz-qarasların qálıplestiriwge xızmet etiwı kerek. Estetikaliq tárbiya - bul shaxstıń kórkem óner, muzikalıq hám ádebiy qádiriyatlardı qabıl etiw, olardı bahalaw hám dóretiwshilik iskerlikte qollanıw qábiliyetin rawajlandırıw procesi. Inglis tili sabaqları bul processe áhmiyetli qural bolıp, oqıwshılardı estetikaliq jaqtan bayıtadı hám olardı dóretiwshilik pikirlewdi baǵdarlaydı.

Inglis tili sabaqlarında estetikaliq tárbiyanı qálıplestiriwdiń áhmiyetliliǵı bir neshe faktorlar menen túsindiriledi. Birinshiden, zamanagóy bilimlendiriw standartları oqıwshılardıń belsendiligi, dóretiwshilik pikirlewi hám mádeniy kónlikpelerin rawajlandırıwdı talap etedi. Ekinshiden, XXI ásir oqıwshıları interaktiv hám vizual materiallarǵa bay ortalıqta jasamaqta, sonıń ushın sabaqlar tek ǵana til kónlikpelerin emes, al estetikaliq qızıǵıwshılıq hám sezimlerdi rawajlandırıw metodlar arqalı ótiwi kerek. Úshinshi faktor - oqıwshılardıń ingliz tiline qızıǵıwshılıǵı hám motivaciyanı arttırıw arqalı estetikaliq pikirlewdi rawajlandırıw imkaniyatı. Tildi úyreniw procesinde kórkem óner, ádebiyat hám mádeniyatqa baylanıslı materiallardan paydalanıw oqıwshılardıń dóretiwshilik pikirlewin bekkemleydi.

Zamanagóy pedagogikalıq qatnaslar, atap aytqanda, interaktiv metodlar, joybar tiykarında oqıtıw hám integraciyalıq pedagogikalıq qatnaslar estetikaliq tárbiyanı nátiyjeli

qáliplestiriwge xizmet etedi. Interaktiv metodlar oqıwshılarda erkin pikirlew hám dóretiwshilik qatnaslardı rawajlandırsa, joybar tiykarında oqıtıw olar tárepinen inglis tilinde dóretiwshilik ónim jaratıw imkaniyatın beredi. Integrativ qatnas bolsa túrli pánlerdi birlestiriw arqalı oqıwshılardıń estetikalıq hám mádeniy rawajlanıwın támiyinleydi. Sonıń menen birge, klasstan tısqarı jumıslar - teatr, muzikalıq sabaqlar, dóretiwshilik ekskursiyalar hám inglis tili klubları - estetikalıq tárbiyanı bayıtadı hám oqıwshılarda bekkem mádeniy kóz-qaraslardı qáliplestiredi.

Usı kóz-qarastan, bul maqaladıń maqseti zamanagóy metodlar járdeminde inglis tili sabaqlarında oqıwshılardıń estetikalıq oy-pikirin rawajlandırıw hám pedagogikalıq proceste integraciyalıq qatnastı qollanıw imkaniyatların úyreniwden ibarat. Maqala sheńberinde klass ishindegi hám sırtqı jumıslarda estetikalıq tárbiyanı ámelge asırıw usılları, oqıwshılardıń dóretiwshilik hám estetikalıq rawajlanıwın xoshametlew mexanizmleri analizlenedi.

Inglis tilin oqıtıw procesinde oqıwshılardıń estetikalıq pikirlewin rawajlandırıw tek til kónlikpelerin asırıw emes, al olardıń jeke, mádeniy hám dóretiwshilik potencialın rawajlandırıwǵa xizmet etetuǵın quramalı pedagogikalıq process esaplanadı. Estetikalıq pikirlew oqıwshılarda kórkem óner, ádebiyat, muzika hám mádeniy kontekstlerdi qabıl etiw, bahalaw hám dóretiwshilik xizmetke qollanıw qábiliyetin qáliplestiredi. Inglis tilin úyreniw procesi bolsa bul pikirlewge jańa ólshem beredi, sebebi til menen birge oqıwshı basqa mádeniyatlardı, estetikalıq qádiriyatlardı hám kórkem óner túrlerin úyrenedi. Mısalı, inglis tilindegi qosıqlar, gúrrińler, dramalıq saxnalar hám multimedia materialları oqıwshılarda tek ǵana lingvistikalıq bilimlerde bekkemlep qoymastan, al olardıń estetikalıq sezimlerin oyatadı, oy-pikirin bayıtadı hám mádeniy sezgirlikti rawajlandıradı.

Zamanagóy pedagogikalıq qatnaslar estetikalıq pikirlew hám tárbiyanı qáliplestiriwde úlken áhmiyetke iye. Interaktiv metodlar, sonıń ishinde, toparlıq talqılawlar, rolli oyınlar hám dramatizaciya, oqıwshılardıń óz pikirlerin erkin bildiriw, dóretiwshilik qatnaslardı sınaq kóriw hám hár qıylı mádeniy jaǵdaylarda beyimlesiw imkaniyatın beredi. Joybar tiykarında oqıtıw oqıwshılardı inglis tilinde dóretiwshilik ónim jaratıwǵa xoshametleydi, bul bolsa estetikalıq talǵam hám pikirlewdi jáne de bekkemleydi. Multimedia hám cıfrlı qurallardan paydalanıw bolsa vizual hám auditoriya tájiriyesin keńeytip, oqıwshılarda kórkem óner, muzika hám ádebiyatqa baylanıslı sezgirlikti arttıradı[1,3]. Máselen, inglis tilindegi qısqa filmler, muzikalıq klipler yaki sanlı kórkem óner shıǵarmaları oqıwshılardıń estetikalıq kóz-qarasların keńeyttiredi hám olardı analitikalıq pikirlewge baǵdarlaydı.

Sabaqtan tısqarı jumıslar da estetikalıq tárbiyanı qáliplestiriwde áhmiyetli orn tutadı. Teatr hám kino seansları, muzikalıq hám kórkem óner sabaqları, inglis tili klubları oqıwshılardıń estetikalıq ortalıq jaratadı hám olardıń oy-pikirin bayıtadı. Usı tárizde oqıwshılar óz pikirlerin inglis tilinde bildiriw menen birge, estetikalıq kóz-qarasların bekkemleydi. Sonıń menen birge, integrativ pedagogikalıq jaqınlasıw oqıwshılardıń uluwma mádeniy hám estetikalıq rawajlanıwın támiyinlewde tiykarǵı faktor esaplanadı. Bul qatnas túrli pánlerdi birlestiriw arqalı ámelge asırıladi: inglis tili hám kórkem óner, inglis tili hám muzika yamasa inglis tili hám dramalıq dóretiwshilik shınıǵıwları birgelikte qollanılganda, oqıwshılar tildi tek ǵana kommunikativ qural sıpatında emes, al estetikalıq hám mádeniy tájiriye sıpatında qabıl etedi.

Sonday-aq, oqıwshılarda inglis tiline bolǵan qızıǵıwshılıq estetikalıq pikirlew hám tárbiyanı rawajlandırıwdıń áhmiyetli faktori esaplanadı. Qızıǵıwshılıq arqalı oqıwshılar aktivlesedi, sabaqlarda erkin qatnasadı hám hár túrli estetikalıq wazıypalardı ornlawǵa

umtiladi. Misali, oqıwshılar inglis tilinde qosıq dóretiw, qısqa gúrriń jazıw yamasa dramalıq saxna saxnalastırıw arqalı tek ǵana tildi emes, al óz estetikalıq kóz-qarasların da rawajlandıradı. Usı process nátiyjesinde olar dóretiwshilik pikirlew, estetikalıq talǵam, mádeniy sezgirlik hám jeke kóz-qaras qábiliyetin bekkemleydi.

Bunnan tisqari, zamanagóy pedagogikalıq metodlar hám interaktiv qatnaslar oqıwshılardıń estetikalıq rawajlanıwın turaqlı túrde xoshametleydi. Oqıtıwshılar tárepinen qollanılatuǵın interaktiv shınıǵıwlar, multimedia materialları hám integraciyalıq jantasıwlar oqıwshılarda hár túrli mádeniy hám estetikalıq tájiriýbelerdi qabil etiw qábiliyetin asıradı[4]. Solay etip, inglis tilin oqıtıw procesi oqıwshılardıń tek ǵana lingvistikalıq bilimlerin rawajlandırıw emes, al olardıń jeke, dóretiwshilik hám estetikalıq potencialın bayıtıw quralına aylanadı.

Bul maqala zamanagóy pedagogikalıq metodlar járdeminde inglis tili sabaqlarında oqıwshılardıń estetikalıq oy-pikirin rawajlandırıw mashqalasın sistemalı hám tolıq sáwlelendiredi. Kirisiw bóliminde temanıń áhmiyeti ilimiy tiykarda atap ótilgen bolıp, estetikalıq tárbiya hám pikirlew oqıwshılardıń dóretiwshilik pikirlew qábileti, estetikalıq talǵam hám mádeniy kóz-qarasların qalıplestiriwdegi ornı túsindiriledi. Maqala avtorı inglis tilin tek ǵana lingvistikalıq qural sıpatında emes, al oqıwshılardıń jeke hám mádeniy rawajlanıwın támiyinleytuǵın integraciyalıq pedagogikalıq process sıpatında talqılaǵan.

Tiykargı bólimde oqıwshılardıń estetikalıq pikirlewin qalıplestiriwde zamanagóy pedagogikalıq metodlardıń roli keńnen kórsetilgen. Interaktiv metodlar, joybar tiykarında oqıtıw hám multimedia quralları járdeminde oqıwshılardıń belsendiligi hám dóretiwshilik kóz-qaraslarınıń rawajlandırılıwı tolıq analizlengen. Avtordıń pikirinshe, bul metodlar oqıwshılardı tek ǵana tildi úyreniw emes, al kórkem óner hám mádeniyatqa baylanıslı sezgirlikti arttırıw imkaniyatın beredi. Sonıń menen birge, maqala sabaqtan tisqari jumslar hám integraciyalıq qatnastıń estetikalıq tárbiyadaǵı áhmiyetin de ayrıqsha atap ótedi. Bul kóz-qaras oqıwshılardıń estetikalıq oy-pikirin qalıplestiriwde tek sabaq procesi menen sheklenip qalmastan, al túrli pánler hám dóretiwshilik iskerliklerdi birlestiriw zárúrligin kórsetedi.

Maqalada oqıwshılardıń inglis tiline bolǵan qızıǵıwshılıǵı hám motivaciyası estetikalıq pikirlew menen baylanıslı áhmiyetli faktor sıpatında kórilgen. Bul pikir oqıwshılardı jedlestiriw hám olardı estetikalıq wazıypalardı orınlawǵa xoshametlewge qaratılǵan pedagogikalıq strategiyalardıń nátiyjeliligin kórsetedi. Sonday-aq, maqala zamanagóy pedagogikalıq qatnaslar hám interaktiv usıllar járdeminde oqıwshılardıń estetikalıq rawajlanıwın turaqlı xoshametlew imkaniyatların talqılaydı, bul bolsa ilimiy hám ámeliy áhmiyetke iye.

Ulıwma alǵanda, maqala temanı sistemalı túrde sáwlelendirgen, zamanagóy metod hám integraciyalıq qatnaslardı ámeliy kózqarastan talqılaǵan hám oqıwshılardıń estetikalıq oy-pikirin rawajlandırıw boyınsha anıq usınıslardı usınǵan. Sonıń menen birge, maqala ilimiy jaqtan ózine tánligi hám ámeliy qunǵa iye bolıp, pedagoglar ushın inglis tilin oqıtıwda estetikalıq tárbiyanı nátiyjeli shólkemlestiriw boyınsha paydalı derek sıpatında bahalanıwı múmkin.

Juwmaq. Inglis tilin oqıtıw procesinde oqıwshılardıń estetikalıq pikirlewin rawajlandırıw olardıń dóretiwshilik pikirlew qábileti, estetikalıq talǵamı hám mádeniy kóz-qarasların qalıplestiriwge xizmet etedi. Zamanagóy metodlar, interaktiv usıllar hám integraciyalıq qatnaslar klass ishindegi hám sırtqı jumslarda estetikalıq rawajlanıwdı nátiyjeli támiyinleydi.

Soniń menen birge, oqıwshılarda inglis tiline qızıǵıwshılıqtı arttırıw estetikalıq tárbiyanı bekkemlew hám olardıń mádeniy rawajlanıwın jáne de baytadı. Keleshekte inglis tilin oqıtıw procesinde estetikalıq pikirlew hám tárbiyanı rawajlandırıwga qaratılǵan ilimiy izertlewler hám ámeliy tájiriybeler keńeytiliwi kerek.

Paydalanılǵan ádebiyatlar dizimi:

1. Joraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on English lessons. Academic research in educational sciences, 2(2).
2. Абдуллаева Г.Э. Эстетическое воспитание школьников. – Ташкент: Учитель, 2006.
3. Рахманова, М. К. (2019). Таълим технологиялари орқали касб танлашда онгли муносабатни шакллантириш. Халқаро илмий-амалий конференцияси, 323-326.
4. Ахмедова М. Ўқувчиларда эстетик тарбия беришнинг назарий ва амалий асослари. – Тошкент: Фан, 2014с

